

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

5 septembrie, ora 17.00

Generozitate prin muzică

---

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA ATENEU

Ateneul Român

ORCHESTRA GEWANDHAUS DIN LEIPZIG

HERBERT BLOMSTEDT dirijor

Enescu *Preludiu la unison* din Suita nr. 1 în do major pentru orchestră op. 9

Bruckner Simfonia nr. 7 în mi major WAB 107

Allegro moderato / Adagio: Sehr feierlich und sehr langsam (foarte solemn și foarte lent) / Scherzo: Sehr schnell (foarte repede) / Finale: Bewegt, doch nicht schnell (mișcat, dar nu repede)

*Programul se derulează attacca, fără pauză.

George Enescu: Suita nr. 1, în do major, op. 9

Cea mai cunoscută secțiune din Suita nr. 1 pentru orchestră de George Enescu este, fără îndoială, *Preludiul la unison*. Ideea de a distribui tuturor corzilor (cu excepția contrabașilor) o singură linie melodică era, la 1903, cu totul nouă și foarte îndrăzneată. Monodia pură se așeza ferm împotriva orchestrației romantice târzii, încărcate până la saturație de culoare și volum. Totuși, Enescu reușește să îmbrace cu haina simfonică o idee simplă, de inspirație populară, prin elaborarea și întinderea ce capătă, la scară, proporții monumentale, dar și prin prevederea a nu mai puțin de 64 de instrumente în cadrul orchestrei. În epocă, lucrarea a atras atenția prin sonoritatea ei neobișnuită, originală și cu totul nouă. În unul dintre ultimele concerte dirijate la Carnegie Hall din New-York, în ianuarie 1911, Gustav Mahler, care promova asiduu muzica tinerilor compozitori, a inclus Suita nr. 1 de Enescu în programele sale. În interpretarea integrală a Suitei, *Preludiul* este urmat de un *Menuet* (lent), *Intermediu* și *Final* (rapid). Inegală în desfășurarea sa, lucrarea contrapune formidabilului preludiu, două mișcări mediane cu profil intim, cameral – așa cum procedează, de pildă, Brahms în simfoniile sale – în vreme ce finalul se ridică prin amploare și inspirație la înălțimea primei părți, realizând astfel un echilibru și consumând potențialul anunțat inițial. S-ar părea că avem de-a face cu o mică simfonie camuflată. Cert este că, scrisă în apropierea celebrelor rapsodii, Suita nr. 1 reprezintă un prim pas dincolo de acestea, Enescu arătându-și prin ea intenția de a explora alte dimensiuni ale folclorului și de a-și găsi vocea proprie, conștient de riscul instalării confortabile în pitoresc și facil. Din fericire pentru noi, cei de astăzi, istoria i-a confirmat justetea alegerii.

Anton Bruckner: Simfonia a VII-a în Mi major, WAB 107

Simfonia a VII-a reprezintă unul dintre puținele cazuri fericite din viața compozitorului, în care primirea publicului a fost caldă și imediată, consolidându-i reputația. Terminată în 1883, cuprinde în sine urmele celui mai trist eveniment muzical al anului – moartea lui Wagner, idolul lui Bruckner. Poate că succesul de care s-a bucurat încă de la prima audiție se datorează tocmai calităților wagneriene ale lucrării, care atenuază contururile aspre ale creației lui Bruckner – linii melodice fluide, de un lirism cuceritor; armonii solide și echilibrate, în care schimbările subite și încărcarea cromatică sunt mai puțin prezente, în favoarea coerenței dramatice. De altfel, în Simfonia a VII-a iese cu ușurință la iveală contribuția fundamentală a lui Bruckner la dezvoltarea formei tradiționale de sonată – existența unei a treia teme principale, care, într-o paralelă hegeliană, realizează sinteza dintre teza și antiteza anterioare (cele două teme curente ale sonatei). Cu Bruckner, cercul simfonic al culturii germane se închide. Secole de acumulare își găsesc o ultimă și sublimă expresie, modelată de un spirit în aceeași măsură profund religios și ancorat în mijloacele tehnice ale timpului său, un spirit care îi adora pe Bach, pe Beethoven și pe Schubert.

Program

Acest scenariu al apoteozei l-a pus pe Bruckner, nu doar pe un loc de frunte al tradiției romantice, dar și la dispoziția exceselor postume, culminând cu manipularea național-socialistă din secolul trecut. Cele mai importante anunțuri tragice transmise de Radioul german în timpul războiului – înfrângerea de la Stalingrad și moartea lui Hitler – au fost precedate de *Adagio*-ul din Simfonia a VII-a.

Deși nu a fost nici ea ferită de voci critice – i se reproșează în special pierderea în consistență structurală și intensitate expresivă în ultima parte – Simfonia a VII-a a rămas până astăzi, alături de a IV-a, preferata orchestrelor și a ascultătorilor deopotrivă. La scara istoriei, este probabil și cea mai ironică dintre toate, tocmai pentru că Wagner, compozitorul care declarase muzica simfonică încheiată odată cu Beethoven, se aude la fiecare pas. Ajuns un mare creator, după 40 de ani sub influența masivă a lui Wagner, Bruckner alege să compună aproape toată muzica sa în genul cel mai conservator și considerat depășit de marele său predecesor – simfonia. Atacat și contestat de adversari, subminat de susținători prin modificarea frecventă a partiturilor încredințate interpretării publice, Bruckner a reușit prin lucrările sale să ridice un monument, nu atât trecutului glorios sau vreunui idol, cât ideii sale de muzică absolută, acea artă autonomă, integră, logic alcătuită și intens expresivă, care manifestă cele mai înalte aspirații și capacități spirituale ale omului.

Mihai Cojocaru

Orchestra

Gewandhausorchester este cea mai veche orchestră simfonică civică din lume. A fost fondată în 1743 de un grup de 16 reprezentanți ai nobilimii și cetățeni obișnuiți, care au format o societate de concerte cu numele *Das Große Concert*. Când și-a stabilit reședința în casa de comerț a negustorilor de textile din oraș (Gewandhaus) în 1781, ansamblul și-a asumat numele de *Gewandhausorchester*. Mulți muzicieni celebri au fost numiți în funcția de *Gewandhauskapellmeister* (director muzical și dirijor principal), printre care Johann Adam Hiller, Felix Mendelssohn Bartholdy, Arthur Nikisch și Kurt Masur.

©Eric Kemnitz

După numirea sa în 2005, mandatul lui Riccardo Chailly în funcția de *Gewandhauskapellmeister* s-a încheiat în 2016, cu un fenomenal succes. Andris Nelsons a preluat funcția de capelmaestru al orchestrei *Gewandhaus* în stagiunea 2017/18.

Contribuția unică a *Gewandhausorchester* la bogăția muzicală istorică și actuală a Europei a fost recunoscută prin acordarea Mărcii Patrimoniului Cultural European. Iubitorii de muzică din întreaga lume apreciază paleta sonoră caracteristică, ce distinge *Gewandhausorchester* de toate celelalte orchestre simfonice. Această identitate sonoră unică, împreună cu diversitatea deosebit de bogată a repertoriului pe care *Gewandhausorchester* îl interpretează, este cultivată în peste 200 de spectacole în fiecare an în cele trei roluri ale orchestrei: ca orchestră de concert la *Gewandhaus*, orchestră a Operei din Leipzig și orchestră pentru reprezentațiile săptămânale ale cantatelor de Bach cu *Thomanerchor* în Biserica St. Thomas.

Gewandhausorchester a susținut turnee în întreaga lume începând din 1916 și se bucură de o prezență aproape de neegalat în mass-media (radio, televiziune, CD și DVD). Totodată, se remarcă prin influența semnificativă asupra dezvoltării tradiției muzicii simfonice. De-a lungul istoriei sale, orchestra a colaborat cu dirijori, soliști și compozitori renumiți din întreaga lume. *Gewandhausorchester* a interpretat integrala simfoniilor de Beethoven în timpul vieții acestuia (1825/26), precum și primul ciclu de simfonii de Bruckner în primă audiție (1919/20). Preludiul la *Die Meistersinger von Nürnberg* de Wagner, Concertul pentru pian și orchestră nr. 5 – *Concertul Imperial* de Beethoven, Concertul pentru vioară și *Deutsches Requiem* de Brahms și Simfonia a VII-a de Bruckner sunt doar o parte din bogăția repertoriului simfonic de bază care a fost interpretat în premieră de *Gewandhausorchester*. Chiar și în prezent, orchestra comandă și lansează în premieră lucrări noi în fiecare stagiune.

O contribuție decisivă la dezvoltarea repertoriului simfonic trebuie atribuită celebrului *Gewandhauskapellmeister*, Felix Mendelssohn Bartholdy. În timpul mandatului său, din 1835 până în 1847, a condus numeroase lucrări în primă audiție, atât proprii precum Concertul pentru vioară, Simfonia *Scotiană* și Uvertura *Ruy Blas*, cât și ale altor compozitori, printre care și Simfonia în Do major de Schubert și Simfoniile I, a II-a și a IV-a din creația lui Robert Schumann. Prin introducerea unor noi concepte repertoriale – inovatoare pentru acea vreme – Mendelssohn a sensibilizat publicul prezent la *Gewandhaus* cu muzica vremurilor trecute, readucând la viață interpretarea creației simfonice de Johann Sebastian Bach.

Dirijor

Oricine a asistat la concertele lui **Herbert Blomstedt** și a experimentat concentrarea sa asupra esenței muzicii, precizia în frazarea detaliilor așa cum apar în partitură, tenacitatea în ceea ce privește implementarea unei viziuni estetice, este posibil să fi fost uimit de cât de puține măsuri despotice au fost necesare pentru înfăptuirea acestor scopuri. În esență, Herbert Blomstedt a reprezentat întotdeauna acel tip de artist a cărui competență profesională și autoritate naturală fac superfluu orice accent exterior. Munca sa ca dirijor este indisolubil legată de etosul său religios și uman, iar interpretările sale îmbină o deosebită fidelitate față de partitură și precizie analitică, cu o sensibilitate sufletească ce trezește muzica la o viață vibrantă. În cei peste șaiszeci de ani de carieră, a dobândit respectul nemărginit al lumii muzicale.

©Eric Kemnitz

Născut în Statele Unite ale Americii, Herbert Blomstedt a studiat la Uppsala, New York, Darmstadt și Basel, debutând ca dirijor în 1954 cu Orchestra Filarmonică din Stockholm. Ulterior, a fost dirijor șef al Filarmonicii din Oslo, al Orchestrelor Radio din Suedia și Danemarca și al Staatskapelle Dresden. De-a lungul timpului, a devenit director muzical al Orchestrei Simfonice din San Francisco, dirijor șef al Orchestrei Simfonice NDR și director muzical al Orchestrei Gewandhaus din Leipzig.

Primele orchestre cu care a colaborat în rolul de dirijor au fost orchestrele din San Francisco, Leipzig, Copenhaga, Stockholm și Dresda, precum și Orchestra Simfonică din Bamberg și Orchestra Simfonică NHK. Din 2019, este membru de onoare al Filarmonicii din Viena.

Herbert Blomstedt deține mai multe titluri de *Doctor Honoris Causa*, este membru ales al Academiei Regale Suedeze de Muzică și a fost decorat cu Marea Cruce Federală de Merit germană.

La vârsta înaintată de 95 de ani, el continuă să se aplece la conducerea tuturor orchestrelor internaționale de top cu o prezență mentală și fizică bună, cu o vervă și un impuls artistic impresionant.

De asemenea, Herbert Blomstedt a fost onorat cu distincții precum: dirijor onorific al Gewandhausorchester Leipzig/ Staatskapelle Dresden/ Bamberger Symphoniker, dirijor laureat al Orchestrei Simfonice din San Francisco, dirijor onorific al Orchestrei Simfonice Naționale Daneze/ Orchestrei Simfonice Radio Suedeze, dirijor onorific laureat al Orchestrei Simfonice NHK.